

Klokbekervondst te Terafene

Joris SERGANT

1. Vondstomstandigheden

In functie van de Aalsterse Vereniging voor Archeologie prospecteerden wij op 10 en 12 september de bouw van een waterzuiveringsstation te Liedekerke-Terafene in het alluvium van de Dender. Nabij de spoorwegberm (MK Affligem, 3e Afd., Sectie A, 3e bl., nr. 538a) werden op twee verschillende plaatsen scherven gerecupereerd in een bemalingssleuf.

Op de eerste locatie zaten er enkele scherven in het profiel op een diepte van 65 cm op het contact tussen de alluviale klei en het onderliggende pleistocene zand. De sleufwand was echter op die plaats uitgescheurd en de meeste scherven lagen op de bodem van de bemalingssleuf. Er werden geen sporen van een ingraving geattesteerd.

Vijf meter verderop bevonden zich een aantal scherven op een diepte van 55 cm nabij de basis van de alluviale klei.

2. Het schervenmateriaal

De sterk gefragmenteerde scherven van de eerste vindplaats zijn dunwandig (max. 4 mm dik) en verschaald met vrij grove kwartskorrels. De buitenwand heeft een beigebruine kleur terwijl de kern donkergrijs is. Zowel de binnen- als de buitenwand zijn geëffend. De scherven zijn afkomstig van twee verschillende klokbekers.

Het betreft een groot fragment van een "All Over Cord impressed"-beker (AOC) (Fig. 1.1) met een randdiameter van 13,6 cm en een uitgesproken s-vormig profiel. De touwindrukken die ca. 3 mm breed zijn, liggen 5 à 6 mm van elkaar. Langs de binnenzijde van de rand konden geen touwindrukken onderscheiden worden.

Daarnaast zijn er nog een randfragment (Fig. 1.2) (randdiameter 10,6 cm) waarvan de buitenwand sterk geërodeerd is, een randscherfje (Fig. 1.3) met een roodbruine buitenwand en een donkergrijze kern, ca. 20 wandscherven waaronder 2 grote met touwindrukken (Fig. 1.4 en 1.5) en een

bodem van een klokbeker met een diameter van 6 cm die dunner wordt naar de buikwand toe (Fig. 1.6) (max. dikte 12 mm, min. dikte 6 mm).

De tweede vindplaats leverde enkel een vijftal sterk geërodeerde wandscherven met een effen buitenwand op. Zowel de kern als de buitenwand zijn donkergrijs van kleur. De scherven zijn verschaald met micca en met organisch materiaal.

3. Parallellen

Bekers waarvan de volledige buitenwand versierd is, hetzij met omlopende touwindrukken, hetzij met omlopende visgraatmotieven of schuine indrukken, behoren tot de oudste klokbekers of "All Over Ornamented"-bekers (AOO). Deze AOO-bekers vloeien voort uit de Standvoetbekers en zijn de directe voorlopers van de maritieme klokbekers.

Klokbekervondsten zijn eerder zeldzaam in België. Wat de AOC-bekers betreft, zijn ons enkel de fragmenten uit de grot "Entre Deux Falleux" (Humain) bekend die gevonden werden in een collectief graf dat toegeschreven wordt aan de SOM-cultuur (Warmenbol, 1992). AOO-bekers of fragmenten ervan werden gevonden te Lommel, Overpelt, Merksplas, Wéris en Kruishoutem (Cauwe, 1988 en Warmenbol, 1992). Enkel van de twee laatste vindplaatsen is er informatie over de juiste vondstomstandigheden. Te Wéris werd een AOO-beker gevonden in een allée couverte (Wéris II). Het collectieve graf bevatte, naast de beker, een silexafslag en een klopper in zandsteen, de resten van minstens negen individuen.

Te Kruishoutem "Kapellekouter" werden twee AOO-bekers aangetroffen in een onregelmatige ovale kuil (ca. 1,50 op 0,60 m) met een houtskoolrijke vulling die door koolstofdatering omstreeks 2600-2300 BC gedateerd wordt (Braeclua, 1991). Als grafgift werd ook nog een zandstenen polijststeen meegegeven. Rond het graf werden geen perifere structuren opgemerkt.

Het geïsoleerde karakter van de vondst te

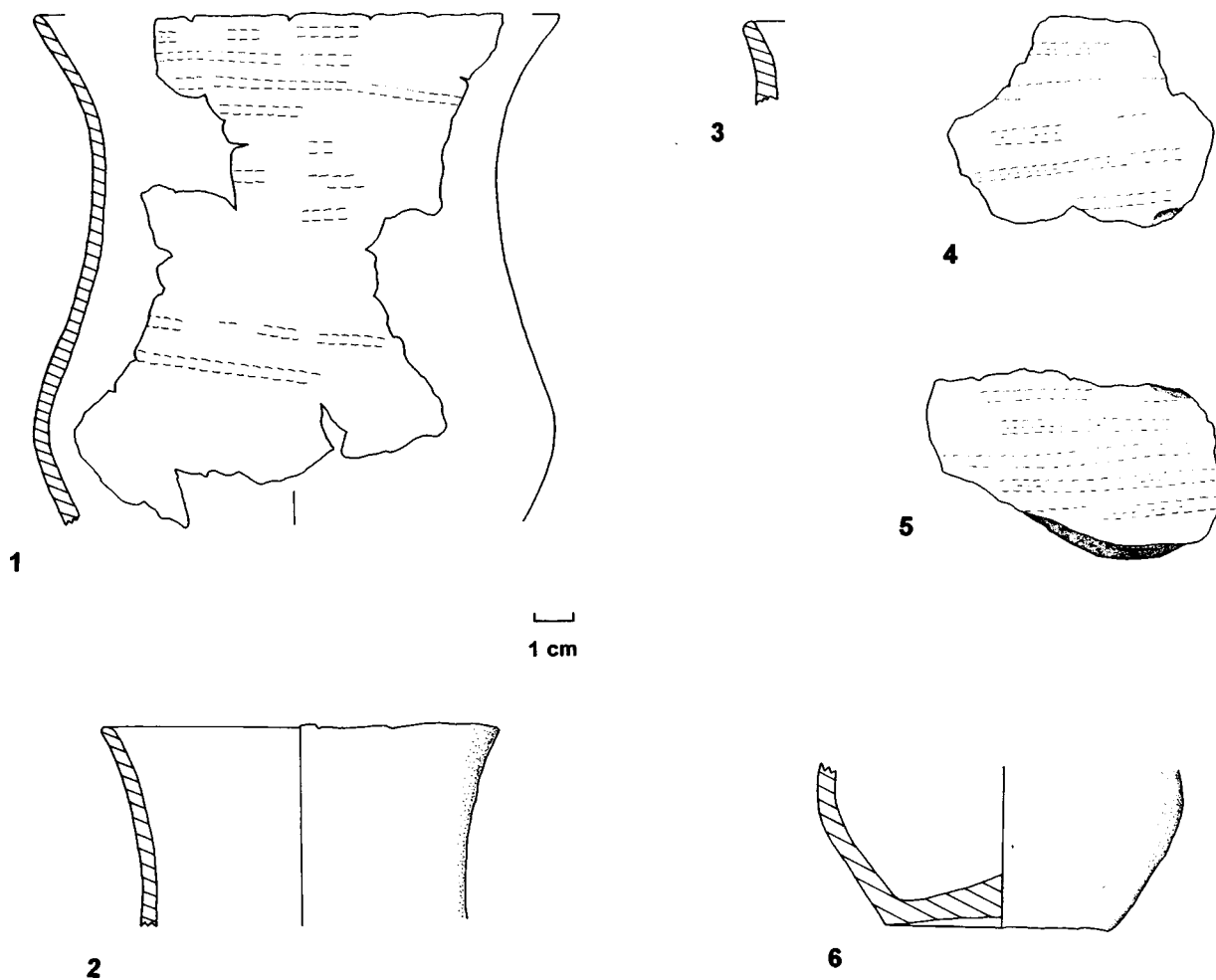

Fig 1 — Fragmenten van de klokbekers (Schaal 1:2).

Teralfene lijkt er op te wijzen dat we hier naar alle waarschijnlijkheid te maken hebben met een graf. Uit Nederlandse vondsten blijkt dat klokbekers zowel kunnen voorkomen in vlakgraven als in grafheuvels. Het betreft echter steeds individuele bijzettingen waarbij de dode werd gecremeerd of geïnhumeerd. Als grafgiften werden naast klokbekers vaak pijlpunten, Grand-Pressigny-dolken, polsbeschermers in schist, strijdhamers en koperen dolken meegegeven. In AOO-graven werden dikwijls meerdere bekers meegegeven, dit in tegenstelling tot andere klokbekergraven. ¹⁴C-dateringen op AOO-graven leverden data op van 4170 tot 3965 BP.

Graag willen wij Walter De Swaef en Ignace Bourgeois danken voor hun hulp op het terrein en de heer Jan De Nul voor het ter beschikking stellen van de plans.

Bibliografie

BRAECKMAN, K., 1991. Klokbekermateriaal te Kruishoutem. Kapellekouter (Oost-Vlaanderen), een voorlopig verslag. *Notae Praehistoricae*, 10 : 69-74.

CAUWE, N., 1988. *Le Néolithique final en Belgique. Analyse du matériel lithique*. *Artéfacts*, 6, Treignes-Viroinval, 72 p.

DE LAET, S. J., 1974. *Prehistorische culturen in het Zuiden der Lage Landen*, Wetteren : 210.

DELAET, S. J., 1982. *La Belgique d'avant les romains*, Wetteren.

GOOSENS, A., 1964. Lommel Beckerkultur. *Archéologie*, 2 : 67-68.

HUYSECOM, É., 1981. A propos des fragments de gobelets "AOO" : exhumés des allées couvertes de Wéris (Luxembourg). *Helinium*, XXI : 55-60.

LANTING, J. N. & VAN DER WAALS, J. D., 1976. Beaker culture relations in the lower Rhine Basin. In : *Glockenbecher Symposium Oberried 1974*, Haarlem : 1-80.

MARIËN, M. E., 1948. La civilisation des gobelets en Belgique.

Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire, 4ième série, 20 : 16-18.

MARIËN, M. E., 1952. La civilisation de Seine-Oise-Marne en Belgique. *Anthr.*, 56 : 88-92.

WARMENBOL, É., 1992. Les débuts de l'âge de Bronze en Belgique, 117e congr. nat. soc. hist. scient., Clermont-Ferrand 1992, *Pré- et Protohistoire* : 637-657.